
Часопису Київського університету права – 10 років

Шановний читачу!

У Ваших руках – ювілейний випуск журналу. «Часопису Київського університету права» – вже 10 років. Наприкінці 2001 року він був заснований з метою поширення інформації про результати наукових досліджень з фундаментальних проблем держави і права, отриманих у Київському університеті права, Інституті держави і права ім. В.М. Корецького НАН України та інших науково-дослідних закладах.

За ці десять років відбулися істотні соціально-політичні зміни в країні. Вони трансформували усі сфери життя, у тому числі й юридичну науку. Змінювався і «Часопис»: розвивався, збільшував свій обсяг і наклад, набував все більшої популярності та завойовував авторитет читачів. Так, якщо в № 1-2001 містилося 14 фахових статей, у № 1-2005 – 22, то в № 4-2011 – вже 100. За цей час обсяг журналу збільшився з 96 до 430 сторінок. У часописі опубліковано понад 1600 фахових статей.

Вже у 2002 році Постановою Президії ВАК України часопис внесено до списку фахових видань (юридичні науки). Свідченням відповідності нашого видання фаховим вимогам стало те, що у 2010 році воно успішно пройшло перереєстрацію ВАК.

За підсумками V Всеукраїнського конкурсу на краще юридичне видання у номінації «Періодичні юридичні видання, часописи тощо» йому було присуджено першу премію за висвітлення широкого спектра проблемних питань реформування правової системи та законодавства України.

Восени 2009 року побачила світ електронна збірка «Часопису Київського університету права» за 2001–2009 роки. Електронний архів, випущений на CD-диску, містить повнотекстові версії журналів у форматі PDF.

Починаючи з №2-2010, «Часопис» виходить в оновленому та осучасненому форматі, з удосконаленою тематикою. Нова практика часопису – це можливість опублікування мовами оригіналів праць відомих іноземних науковців та юристів-практиків. На наше глибоке переконання, нові можливості сприяють апробації результатів наукових досліджень, а також обговоренню нових тенденцій у вітчизняній та закордонній юридичній науці й освіті.

На сучасному етапі функціонування університету міжнародна освітня на наукова діяльність є одним із пріоритетів розвитку та активно здійснюється в рамках укладених угод про співпрацю, основними положеннями яких є обмін науковим досвідом, спільна науково-дослідницька діяльність. У зв'язку з цим, починаючи з 2011 року до складу редакційної колегії часопису ввійшли представники зарубіжних закладів та установ, зокрема Богустав Банашек – директор Інституту конституційного права Вроцлавського університету (Республіка Польща), Уільям Батлер – доктор права, професор Пенсільванського університету (США), Ванда Ламм – професор міжнародного права, член-кореспондент Угорської академії наук (Угорська Республіка), Ігор Трунов – професор, академік Російської академії наук (Російська Федерація). На сторінках журналу друкуються статті провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі юриспруденції, висвітлюються актуальні проблеми всіх галузей права, а також теоретичні та практичні питання, що виникають у юристів під час здійснення ними професійної діяльності.

Часопис як науково-теоретичне видання розширює свої рубрики. У 2011 започаткована рубрика «Гість номеру», в якому публікуються наукові статті зарубіжних вчених.

Необхідність здійснення науково-дослідної діяльності студентів університет сприймає як аксіому, оскільки характерною особливістю вищої освіти є органічне поєднання навчального та наукового процесів, що сприяє підвищенню якості підготовки фахівців з вищою освітою, поглибленому вивченню програмного матеріалу, розвитку наукового мислення і творчого підходу до вирішення теоретичних та практичних завдань майбутньої діяльності. У студентів завдяки науково-дослідній діяльності формується певний рівень навичок, умінь та творчого потенціалу. Спеціально для молодих дослідників запроваджено рубрику «Студентська трибуна».

Сьогодні «Часопис Київського університету права» складається із 17 розділів, на його сторінках відображені актуальні проблеми теорії та історії держави і права, філософії права, конституційного права та конституційного процесу, адміністративного права і процесу, фінансового права, інформаційного права, цивільного та підприємницького права, права інтелектуальної власності, аграрного, земельного та еколо-

гічного права, кримінального права та кримінології, правової системи України й міжнародного права, порівняльного правознавства, юридичної освіти.

Поряд із цим, часопис інформує наукову та юридичну громадськість про нові видання в галузі юриспруденції, розміщує на своїх сторінках рецензії наукових та навчальних видань, хроніку наукових заходів університету, новинки академічного та студентського життя університету.

Постійно шириться коло наших читачів. Нині кожен номер «Часопису», що побачив світ, можна читати і на сайті Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського. Електронна версія журналу також розміщена на університетському сайті.

Журнал можна передплатити у будь-якому поштовому відділенні. Часопис також розповсюджується в системі органів державної влади та управління, системі вищої освіти України, юридичних навчальних закладах, правничих фірмах тощо.

Часопис визнаний науковою громадськістю та користується заслуженим авторитетом. Тож побажаймо «Часописові Київського університету права» й надалі процвітання задля розвитку вітчизняної юридичної науки й освіти.

*Ю. С. Шемшученко, академік НАН України,
директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького
НАН України*

*Ю. Л. Бошицький, професор, заслужений юрист України,
ректор Київського університету права НАН України*

І. Б. УСЕНКО

Ігор Борисович Усенко, кандидат юридичних наук, професор, завідувач відділу Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України.

ЛЕОНІД КАРУМ: МІФИ І РЕАЛЬНІСТЬ

Постать Леоніда Сергійовича Карума ніби і не обійдена увагою дослідників. Адже саме використовуючи певні епізоди з життя чоловіка своєї сестри, колишнього царського і гетьманського офіцера Л. С. Карума, Михайло Опанасович Булгаков «зліпив» образ відомого персонажа «Білої гвардії» та «Днів Турбінних» полковника Тальберга. Образ, до речі, загалом не дуже симпатичний.

У різноманітних друкованих і електронних виданнях, присвячених творчості М. О. Булгакова, можна чимало прочитати про безперечні подібності і разючі відмінності в біографіях і характерах Карума і Тальберга, про конфлікт між митцем і його сестрою з приводу нетолерантної авторської інтерпретації цього образу¹.

У працях булгаковознавців часто згадуються або цитуються автобіографічні спогади Л. С. Карума, в яких, окрім усього іншого, містяться цікава інформація про родину Булгакових, вельми критична оцінка богемного способу життя письменника, а також спроба своєрідного відмежування від небажаних аналогій з булгаковським персонажем. Найповніше уявлення про ці спогади дають праці науковців музею М. О. Булгакова в м. Києві².

Певну увагу життю і діяльності Л. С. Карума приділяють і дослідники російського офіцерського корпусу та «білого руху». Зокрема доволі активно, хоча, як видається, і дещо тенденційно, вивчав його біографію Я. Ю. Тинченко³.

Кілька сторінок суб'єктивних спогадів про Л. С. Карума, не претендуючи на знання його біографії, залишив український літературознавець Г. О. Костюк, який вчився у Київському інституті народної освіти під час викладання там Л. С. Карума⁴.

Утім, за браком достовірних джерел в опублікованих дослідженнях ще чимало неточної, а то й хибної інформації. Сприяв цьому і сам Леонід Сергійович, який у радянський час послідовно приховував в анкетах деякі «незручні» факти свого життя, свідомо вдаючись до малих і великих фальсифікацій.

Нашу ж увагу насамперед привернув той факт, що Л. С. Карум був учасником багатьох історичних подій, цікавих для істориків держави і права, а згодом став одним з перших в Києві радянських викладачів державного права, автором кількох цікавих навіть для сучасних правників наукових праць та унікальних спогадів про юридичний факультет Київського інституту народного господарства. Відповідно, ця стаття є спробою відділити правду від вимислів у частині біографічної інформації та віддати належне Леоніду Каруму як правознавцю.

З відомих нам різних кадрових анкет та інших документів автобіографічного характеру Л. С. Карума⁵, а також його офіцерського послужного списку, знайденого Я. Ю. Тинченком, ми можемо дізнатися, що народився Леонід Карум 7 (19) грудня 1888 р. в м. Митава Курляндської губернії. Нині це місто Єлгава у Латвії. Батько його був відставним поручиком, згодом – дрібним службовцем, остання посада – рахівник Ризько-Орловської залізниці. Саме в Ризі пройшло раннє дитинство Леоніда Карума, тут він, зокрема, почав здобувати середню освіту в місцевій гімназії. Після смерті батька у 1899 р. сім'я переїхала до Житомира. Мати Леоніда до заміжжя працювала прислугою, а в Житомирі – продавщицею у лавці. За твердженням Л. С. Карума, він рано почав заробляти на життя, вже з 15 років займаючись репетиторством.

Після закінчення 1906 р. з золотою медаллю 2-ї Житомирської гімназії Леонід Карум (знову ж таки за власним свідченням) поступив на юридичний факультет Петербурзького університету, але через матеріальну скруту та необхідність відбувати військову повинність швидко переорієнтувався на військову кар'єру і вступив до Київського Костянтинівського військового училища, яке закінчив по першому розряду в 1908 р. у чині підпоручика. Надалі служив помічником начальника стройової команди і ад'ютантом 4 батальйону в 19-у Костромському піхотному полку, дислокованому у Житомирі. У 1911 р. дістав звання поручика.